Українська держава понад усе!
Видання Історичного клубу “Холодний Яр”

2021 рік
Липень
Число 7 (425)

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

З історії беремо вогонь, не попіл

Передплатний індекс 33545

НЕХАЙ ТВОЇ ПІСНІ І ДАЛІ СВІТЯТЬ НАМ!

Останній публічний виступ Тараса Силенка був на День вишиванки 20 травня 2021 р. в Києві. Він, ще не знаючи свого моторошного діагнозу, відпросився з лікарні Шалімова на пів дня і на таксі приїхав на схили Дніпра. Йому дали гарну локацію – біля отого “скляного” мостика, який збудував Кличко. Але волонтери не принесли стільця, хоч це Тарас і обумовлював, тож він мусив шукати лавочку, а вона стояла оддалік туристичних маршрутів. Попри це, Тарас був дуже задоволений, що, незважаючи на тяжку хворобу, зміг виступити. Він натхненно розповідав мені по телефону про цей виступ, розповідав, хто підходив до нього, зокрема чимала делегація дітей-спортсменів, здається, з Кропивницького… Тарас – людина стримана, а тут не приховував своєї радості.

Я ж уже знав про його страшний діагноз, знав, що це остання його радість. Тарас із повагою відгукнувся про водія таксі, який його віз на Володимирську гірку, сказав, що той відмовився від нового замовлення, аби послухати кобзаря.

Те, що Тарас серйозно хворий, я зрозумів ще торік у серпні, коли ми з ним і Миколою Гребінником їздили до Антоніни Литвин у Гребені. Провідавши могилу Василя Литвина, пішли купатися на Дніпро, на той шматочок його правого берега, де любили відпочивати і ловити рибу Василь Литвин та Олесь Бердник. Коли ми роздягнулися, я звернув увагу, що в нього сильно набрякли ноги. Звичайно, сказав, що треба обов’язково піти на консультацію до лікаря. Впродовж наступних місяців ми не раз поверталися до цієї теми, але…

У лютому Тарас узяв участь у святі Масниці в Мамаєвій слободі. Я по телевізору бачив, як він витанцьовував народні танці з молодицею. Зателефонувавши, сказав, що, мабуть, ніхто й не помітив, як йому це було важко. Він сумно погодився, розповів, що танцював з надзусиллям, але, слава Богу, вдалося. Ніхто й не зауважив, що танцюристові непереливки.

1 – 3 травня ми проводили 25-ті вшанування героїв Холодного Яру. Хоч почував Тарас себе погано, але поїхав, виконав триденну програму. І знову ніхто не помітив, як йому нелегко. А він нікому й не розповідав. Не жалівся! Лише загострені риси його обличчя сказали мені як лікареві, що Тарас дуже хворий.

Три дні ми востаннє слухали його пісні, зокрема й “Посіяли гайдамаки в Україні жито”. Яка енергетична пісня! Яке потужно-витончене виконання! Тарас співав її рідко, бо вона була довга, на 8 хвилин. Тож виконував її у виняткових випадках. Так було в лютому 2013 р. в переповненій Львівській національній опері під час презентації книги “Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею”, так було невдовзі в березні в Тернопільській філармонії під час презентації тієї ж книги. Галичани тоді були вражені. І бурхливими оплесками дякували за такий скарб. Овація була і в опері, і у філармонії.

І ось я попросив Тараса заспівати “Посіяли гайдамаки” на хуторі Буда, відкривши цим твором 25-ті вшанування героїв Холодного Яру. Це було, як завжди, потужно-грізне виконання сакральної Шевченкової пісні про веселу – і нещадну! – гайдамацьку силу. Попри те що Тарас Силенко – людина делікатна і вихована, мрії його були криваві, люто-нещадні до ворогів України. І в цій пісні гармонійно поєдналися зарізяцькі прагнення обох великих наших Тарасів – Шевченка і Силенка.

Ми з Тарасом Силенком багато років виступали разом, мали сотні спільних виступів у різних містах України. Переважно це були презентації моїх книжок та вшанування пам’яті героїв Холодного Яру й інших земель. Тарас був легкий на підйом і завжди охоче погоджувався участь у на таких заходах. Я розповім про отамана Зеленого, а Тарас заспіває про нього пісню, розповім про Марусю Соколовську, а він виконає про неї ліричну пісню…

Тепер уже це не повториться ніколи! Як жаль, що багато пісень можуть зникнути з ужитку, бо Тарас співав їх один. Радію, що Сергій Василюк увів до свого репертуару Тарасову “Пісню про отамана Зеленого”! Тепер вона лунатиме й на пам’ять про Тараса Силенка! А як вони виконували цю та інші пісні разом! Наприклад, “Чорна рілля ізорана”, “Віє вітер, віє буйний”, “Ой сів пугач на могилі”. До них часто приєднувався Василь Лютий. Це було неперевершено! Друзі-співаки дарували нам радість українського буття. Тепер одна гілка могутнього кобзарського дерева відламана…

Ось відгук Володимира Грицаченка, одного з тих, кого пробудив своєю піснею Тарас Силенко: “Вперше я познайомився з паном Тарасом у 2009 році (я тоді був у 5-му класі), коли він приїжджав до нас у школу з виступом, приуроченим до 120-ї річниці від дня народження Олександра Корнієвського – видатного майстра бандур. Тоді я вперше наживо почув звучання народних інструментів і одразу закохався в цей чистий і щирий звук. Мені настільки сподобалась гра пана Тараса, що я сором’язливо підійшов попросити в нього автограф на згадку. І з того часу маю на буклеті таку пам’ятку про той день: «Володимире! Будь володарем!»”.

Це і нам заповіт: бути володарями України! Не тільки бути титульною нацією, а й творцями і володарями національної України. Тарас був її творцем. Творим і ми її. І дякуємо долі, що десятиліттями робили це разом з Тарасом.

Жаль, що наша держава не оцінила належно Тараса Силенка. Так, він заслужений артист України, але насправді ж він був народним артистом України, її співцем, її оборонцем!

Тарас Силенко був членом Історичного клубу “Холодний Яр”, лауреатом Літературної премії ім. Юрія Горліса-Горського за 2014 рік. У дипломі написано: “Присуджено Тарасові Вікторовичу Силенку за популяризацію української визвольної пісні, за створення циклу пісень Визвольної боротьби XX ст., зокрема таких творів: «Пісня про отамана Зеленого», «Пам’яті Василя Чучупака», «Пісня про отамана Івана Савченка-Нагірного», «Козацька колискова», «Пісня про отаманів Соколовських», «Піхотинець», «Ромен жовтий, цвіт ружовський», «Роковини» (на слова отамана Ананія Волинця), «Як рушали козаченьки», «Пісня про отамана Хмару» та інші, за вагомий особистий внесок у відродження історичної пам’яті та духовності українського народу, утвердження національних цінностей у житті українського народу”.

Як хочеться, щоб ці посіяні Тарасом Силенком пісні були підхоплені іншими виконавцями, щоб їх співали добрі люди, запалюючи в нових українських серцях іскру любові до нашої Батьківщини.

Дорогий Тарасе, дякую Тобі за вірну багатолітню дружбу, за радість спілкування з Тобою! Яке щастя, що Ти був в історії нашого народу! Нехай Твої пісні і далі світять нам!

Від імені Історичного клубу “Холодний Яр” та редакції газети “Незборима нація”

Роман КОВАЛЬ
Київ
22 червня 2021 р.

“ПРИДБАЙТЕ ЦЕЙ СКАРБ”

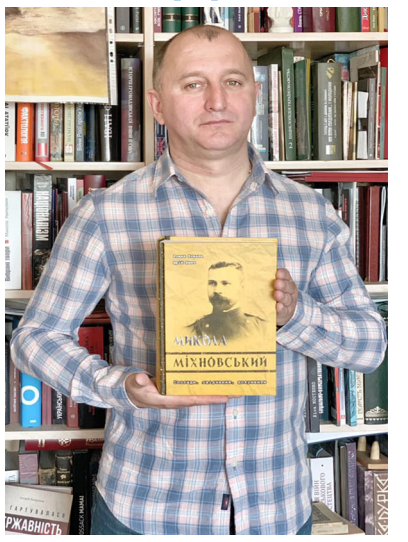

Книга за редакцією Романа Коваля та Юрія Юзича “Микола Міхновський: свідчення, спогади, документи” чудова. Це найповніше зібрання свідчень і праць про людину, що заклала політичні основи українського націоналізму, батька Самостійної України. Добірний текст майже на тисячу сторінок.

Не лякайтеся кількості сторінок: коли розгорнете книгу, вже зі вступної статті Дмитра Донцова “Апель до неспідлених сердець” текст затягуватиме, захоплюватиме, не відпускатиме.

Колись, “відпочиваючи” в Лук’янівському СІЗО завдяки “нашому сивочолому Петьману”, я дійшов думки, що не можна допускати до жодної – щонайменшої! – посади в державі людей, які не чули про Міхновського, не читали Міхновського, не поділяють ідей Самостійної України. Тому це чтиво № 1.

Оскільки книга вийшла невеликим тиражем і вже викликала читацький ажіотаж, встигніть придбати цей скарб. Це можна зробити тут: http://otamania.in.ua

Рекомендую!

Юрій СИРОТЮК

ДИТЯЧИЙ ТАБІР “УНР”

6 червня 2021 р. я виступив перед дітьми з Київщини, які неподалік с. Цибель проводять таборування під назвою “Директорія УНР” (керівник – Віталій Онищук). Тема лекції – героїзм українських дітей у Визвольній боротьбі 1917 – 1920-х років.

Ось тези виступу: “Щоб перемогти у війні з Росією, треба, щоб боровся весь народ, не тільки армія. Треба, щоб боролися і великі, і малі. І жінки, і діти. Те, що ви школярі, не знімає з вас обов’язку боронити Батьківщину. І на мовному фронті також. Зокрема, ніколи не розмовляй російською, бо ти шириш «русскій мір», сприяєш Москві, посилюєш її”.

Я розповів таборовикам про геройський вчинок 12-літнього сина отамана Трифона Гладченка, який навесні 1919 р. застрелив з маузера двох червоних бандитів, що прийшли заарештувати його батька. Звичайно, не оминув отаманші Марусі Соколовської, яка у 16-літньому віці очолила загін із тисячі козаків.

Згадав подвиг Володьки Чижикова, який у 1919 р. в Нікополі застрелив 12 більшовиків, та героїчного юнака Нестора Галайденка, який 16 квітня 1920 р. під Вознесенськом зарубав близько 20 червоних курсантів.

Оповів про подвиг 15-літнього повстанця Холодного Яру Миколи Горбаня, учасника багатьох боїв проти москалів. Окупанти засудили його до смертної кари, коли він мав шістнадцять.

Нагадав про повстанця Олександра Барбарину, який під час Другого зимового походу, 8 листопада, відзначив своє 16-ліття. Вже 22 листопада його розстріляли більшовики в містечку Базарі.

Розповів про подвиг 14-літнього повстанця із с. Чорноліски Ригузенка, який вибрав смерть, а не каяття. Більшовики йому казали:

– Ти єщьо малолєтній, нєсазнатєльний. Сазнайся: тєбя падґаварілі ідті в атряд? Єжелі ето так, трібунал тєбя аправдаєт. Вєдь у тєбя єщьо целая жизнь впєрєді!

Та хлопець не здався:

– Ні, мене ніхто не підмовляв. Я стою за Самостійну Україну!

– Ну, сматрі, сам падпісал сєбє пріґавор.

І розстріляли юнака…

На жаль, у школах рідко проводять уроки героїзму. Вчителі забувають, що лише герої можуть здолати Росію, тож дух героїзму треба плекати змалечку. “Росію можна перемогти тільки героїчними зусиллями всього народу, – сказав наприкінці я. – Тому я і приїхав до вас, щоб посіяти у ваших серцях благородну думку служіння нашій Батьківщині. Козаком, а значить, громадянином можна відчути себе в будь-якому віці”.

Козакам слава!

Роман КОВАЛЬ, Історичний клуб “Холодний Яр”

ТАРАС СИЛЕНКО: “ПІСНЯ – ЛІКИ ДЛЯ ДУШІ НАРОДУ”

У репертуарі Тараса Силенка, бандуриста, заслуженого артиста України, композитора – сотні народних пісень (періоду Київської Русі, чумацьких, козацьких, повстанських, ліричних) і авторських.

Бандура Тараса Силенка звучить на столичному Майдані і фестивалях по всій Україні, на шкільних вечорах і під час патріотичних акцій, на Донбасі та в Карпатах.

Наша розмова з кобзарем сьогодні про значення пісні у вихованні і житті українців.

– Тарасе, чому ви вибрали саме бандуру?

– Не я її вибирав, а вона мене, слава Богу, вибрала. Я дякую вищим силам, що відчуваю їхнє покровительство, як у тому підписі до образу козака Мамая: “Сидить козак у кобзу грає, що замислить, то все має”. Завдяки бандурі я маю все те, що повноцінно наповнює мою душу. Я задоволений усім. У мене немає яхти і машини. Але у мене і немає таких запитів до Всесвіту.

– Пісня зве до бою, ятрить душу, розриває серце, заспокоює… Кажуть, що сьогодні, у період війни, нам потрібно більше переможних пісень. Чи завжди нам треба тільки оптимістичні пісні?

– Нам потрібні всі пісні. Останнім часом люди співать якісь пісні заперечувати, зверхньо до них ставитися, примітивно аналізувати їх сьогоднішнім кабінетним баченням. Наш народ був мудрішим і в усьому знаходив потребу. У нас було все: від тягучих довгих розлогих дум до коротеньких приспівок до танців. Із дитинства наші пращури чули ці пісні, уявляли себе тим чи іншим героєм, задумувалися, чи хотіли бути схожим на того чи іншого персонажа. Але перекреслювати, ставити тавро на якихось піснях, на мій погляд, не можна. Всі пісні (і тягучі, і плаксиві, і тужливі, і жартівливі) потрібні! Але кожна пісня повинна мати свій час, і при тій чи іншій потребі звучати.

– У давні часи кобзарі, бандуристи були поетами, співцями, літописцями… Яка місія сучасних кобзарів?

– Як і колись, так і зараз, усі кобзарі зовсім різні. У кобзарському цеху кожен мав певні рамки, виконував свою роль. На якомусь етапі, коли кобзарство почало згасати, то почали дотримуватися тої традиції, щоб зберегти хоча б ті рештки, що вціліли. Сьогодні кобзарі є представниками різних ідей, як це було і в давнину. Хтось творить ще й власні пісні, як це чудово роблять і Тарас Компаніченко, й Едуард Драч, і Михайло Коваль. Є ті, хто імпровізує, має в репертуарі автентичні і сучасні пісні. А є такі, які тримаються суто традиції, певного переліку пісень і псалмів. Кожен на своєму місці творить. Це добре, що ми є різними, кожен виконує, знову ж таки, свою місію.

На сьогоднішній день місія кобзарства відрізняється від тієї, яка була 100 – 300 років тому. Завдання кобзаря – відповідати запитам сьогодення, і з огляду на те, яке є суспільство, прагнути донести до людей те, що вони хочуть почути і пізнати. Варто завжди мати у своїй творчій кобзарській торбині щось таке, що буде для людей новим, актуальним, світлим, позитивним. Кобзарі мають нести вістку про нове в українській культурі, кобзарському мистецтві.

Сьогодні і “Шпилястих кобзарів” ми називаємо кобзарями, хоча там кобзарського практично нічого не лишилося. І так само називаємо кобзарем Георгія Кириловича Ткаченка. У давні часи і гетьман Іван Мазепа грав на торбані, і Антін Головатий, і Семен Палій; були ті, хто жебракував; були кобзарі, об'єднані у кобзарські цехи, і ті, що співали у придворних капелах при царському дворі…

– Чому сьогодні кобзарство XIX – XX століть називають старцівством?

– Так називають виконавця з інструментом (із кобзою, лірою, бандурою) чі без нього. Але старець – це необов'язково старий або той, хто ходить і жебрає. Водночас слово “старцівство” – спільнокореневе зі словом “старовина”. Тобто це людина, яка несе стародавню минувшину. Це не була образа, коли називали старцем. Часто це асоціювалося з мудрецем, людиною, яка йшла із села в село, мала із собою музичний інструмент і несла людям знання про давнину, розповідала про історичні події, несла вісті здалеку. У кобзарському цеху були і ті люди, які не тільки співали, а й оповідали давні казки і легенди (це фіксує, зокрема, і фольклорист Порфирій Мартинович).

Так само цінували тих людей, які розповідали сакральні речі. Можливо, саме те, що ми маємо у творчому доробку Юрія Миролюбова (“Сказки Захарихи”). Це могли бути і незрячі люди, які отримували якусь інформацію із ноосфери, які щось перейняли від старших людей. А пам'ять тоді була у людей колосальна. Я коли виступаю у школах, то кажу, що кобзар ким тільки не був у давні часи! Мовою сьогодення: й “інтернетом”, і лікарем, і журналістом, і поштарем, і істориком, і педагогом, і літописцем.

– Українські пісні надзвичайно різноманітні. Чи варто якісь виділяти?

– Наші предки співали, коли поралися коло печі, працювали в полі… Співали, залежно від настрою, чумацькі, козацькі, обрядові пісні. Постійно звучала народна пісня, яка людині спала у даний момент на думку. Будь-що, що людина робить своїми руками, як і вода (жива чи мертва), може бути енергетично підсилене чи навпаки. Українці, працюючи, співали, вкладали у свою роботу душу. От чому в нас часто не просто робили ярма для волів, вулика, воза чи вікно, а майстерно оздоблювали різьбленням, візерунками, тобто вкладали душу.

А все, що зроблено з позитивними думками, мовчки, є одухотвореним предметом, але набагато буде підсилене, якщо при цьому людина ще й співала. Важливо, щоб мелодія відповідала настрою людини, бо кожна людина – це окремий світ, і тільки вона відчуває, яку у цей час хоче співати пісню, адже у кожної пісні свої вібрації.

– Пане Тарасе, чому кажуть, що пісня – це душа народу?

– Саме тоді, коли виховується нація в аурі суто притаманних їй справжніх пісень, тоді у неї і на ті чи інші виклики, які перед нею стоять, буде одностайна позиція. Наприклад, після екологічної катастрофи у Японії люди брали тільки необхідне у магазинах, а не гребли усе підряд: тому що ще сусід має прийти і йому має щось лишитися, бо коли я все заберу, то для нього не буде. Так само нашому народу всі ці речі були притаманні споконвіків. Але зараз, через втручання тих чи інших ідеологій – політичних, релігійних тощо – наш народ розшарпаний. Тому треба лікувати душу народу. А якраз пісня і є ліками для цієї душі.

Потрібно, щоб діти формувалися не на пісні “Голубой вагон бежит-качается”, а на піснях про те, як поводилися козаки у будь-якій ситуації, як наші предки гукали весну, як треба було одностайно стати у хоровод або в лаву, яку проявляти життєву позицію. І якщо ще діти знали правдиву передісторію створення тієї чи іншої пісні, то тоді формується покоління, виховане на пісні.

І тоді, коли ці діти були не знайомі і десь у дорослому віці зустрічаються, то вони впізнають одне одного за рідною мовою, рідною піснею. Пригадую, як було у мене, коли ми виїхали у Францію, де була молодь з різних земель. Вечорами всі співали. Поляки зібралися разом, хоч до цього вони не були знайомі, іспанці згуртувалися собі, ми, українці, собі – всі об'єдналися за земляцьким принципом між собою.

От ми зазвичай хизуємося, що українці найбільше створили пісень, ми найбільше їх знаємо. А коли до діла, просять мене заграти “таке, щоб усі знали”, я починаю співати, наприклад, “Ніч яка місячна”, ще якусь відому пісню. То часто люди перший-другий куплет підспівують, а потім все одно замовкають. Навіть загальновживані пісні – і ті повністю не знають. Я вже не кажу про ті невідомі пісні, якими хочеться достукатися до людей, яких я сотні понавивчав. Ми хочемо бути монолітною, потужною, здоровою нацією. А насправді ця нація пісень не знає. А пісня і є одним із чинників, який може бути нашими ліками, що зцілюють душу. Тільки тоді душа народу буде повноцінною, коли люди співатимуть.

– Коли вам хочеться взяти у руки бандуру і співати самому?

– Хочеться співати завжди. Та буває, що сідаєш співати – і воно тобі ллється, і відчуття струн, і відповідно налаштований інструмент. А іноді немає того задоволення; значить, треба зайнятися чимось іншим. Це незрозуміло з чим пов'язане. Пісня часто приходить під настрій. Величезна сила цих пісень, коли втрачаєш дорогу тобі людину. Пригадую, коли раптово не стало нашого етнопсихолога, патріота Володимира Куєвди, у день його поховання протягом усього дня, як просила його дружина Ірина, я співав українських пісень: бурлацьких, козацьких, чумацьких, поминальних. Це було кілька десятків пісень. Відбулося очищення, катарсис, усвідомлення, що цієї людини вже з тобою немає. У цьому сенсі велика помічна роль пісні.

Так само на будь-випадок у житті, будь-який стан душі у нашого народу є сила-силенна пісень. Людина співала, коли було нещасливе кохання, втрата, невдачі. Людина, перебуваючи у стані депресії, починає співати пісню – і на душі вже світліє. Їдеш на коні – хочеться співати не тягучих пісень, а у такт того, як кінь вибиває копитами. Важливо, щоб людина мала внутрішнє відчуття любові до пісні, незалежно від того, хто вона за професією. У нас співали всі: і чумаки, і бондарі, і гончарі. Це було окремим концертним явищем.

Коли ще не було телебачення і радіо, вечорами влаштовували те, що ми називаємо сьогодні культурною програмою. На це сьогодні вчать режисерів, диригентів. А раніше кожен був сам собі режисер. Це була запашна мова, запашні пісні. Ми ще застали те покоління бабусь і дідусів, які були майстрами на всі руки, і водночас на кожному кроці було влучне слово, приказка, прислів'я. Це все було невід'ємною частиною життя нашого народу. Так само і піснею жив народ. І сьогодні, чим більше людина до народної культури долучена, тим краще. А особливо, коли вона цьому не помічає, а просто живе у цьому світі, це найліпше для розвитку людини, для виховання дітей.

– Оберегом є колискова пісня; вона наділена магічною силою. У вашому репертуарі теж є колискова.

– Так, на слова Володимира Коровського. У Тараса Компаніченка є авторська колискова про період зруйнування Батурина. Подібна була і в Євгена Адамцевича. Здавалося б, дитині треба співати щось про котика, позитивне… Але коли ми подивимося народні забавлянки і колискові, то ми побачимо дуже багато подібних “болючих” проявів: “Ой ти, котку, не йди на колодку, бо заб'єш головку. Головка буде боліти, нічим завертіти”, про кицю, що впала у криницю. У піснях нашого народу було все. І в тому числі було і це. Тому що по життю, як по терністій ниві, не пройдеш, не вколовшись.

І це теж шлях якоїсь життєвої науки для людини. І дитина знала, що є якісь білі-пухнасті прояви у житті і є якісь такі, що треба бути обачним, співчувати киці; що коли не слухатися, то можна попасти у якусь халепу. А для дитини, в першу чергу, важливо чути не так зміст тої колискової, як голос матері, її вібрації. І вже мама, співаючи дитині навіть таку колискову, де йдеться про те, що буде боліти, що “колисочка порветься”, вкладає свої певні почуття.

– Чи впливає на душу, на здоров'я нації засилля чужої мови, чужої культури, чужої пісні?

– Звичайно, впливає… Але кожна людина багатопроявна, сьогодні може мати один настрій, завтра – інший. І якщо взяти наш багатомільйонний український нарід, то теж люди різні. У когось ця хвороба явно виражена, а когось засилля чужої культури не зачепило. Він може побудувати навколо себе свій побут і створить навколо себе такий світ, що житиме в аурі, відповідній до української землі, українських вібрацій. Є приклади сімей, які мають по восьмеро дітей, і всі вони люблять і носять вишитий одяг, співають народних пісень, справляють обряди, живуть на землі, порядні по життю, у них світяться очі, і начхати їм на думки того, хто скаже, що це старомодно.

Зараз такі часи, коли кожен має право жити так, як хоче. А були такі часи, коли свято берегли свій звичай. Наприклад, Анахарсіс (за всієї поваги до його мудрості) зазнав смертної кари, тому що він подався на грецькі звичаї, одяг, вдачу, і скіфи, при тому, що він входив у число семи найвідоміших мудреців, прирекли його на смерть. Зараз часи інакші, і кожна людина індивідуальна, вона має можливість чогось прагнути і досягти.

Лариса ГРОМАДСЬКА
Дж.: Молодь України. – 2018. – Ч. 2. – 5 січня.

Від редакції газети “Незборима нація”. Шановне товариство! Роман Коваль і Євген Букет починають підготовку книги про Тараса Силенка. Просимо надсилати спогади на електронну адресу редакції нашої газети. Книгу плануємо видати до 50-тиріччя Тараса Силенка.

ТЕОДОР ДЯЧУН ПІШОВ У ЗАСВІТИ

Він воював до останнього дня. Хто хоч раз був на Марші УПА, мусить пам'ятати друга Теодора.

24 травня, після важкої хвороби на 95-му році життя помер Теодор Григорович Дячун – легендарний боєць УПА, почесний громадянин м. Білої Церкви.

Народився він 20 березня 1927 р. у с. Стегниківці на Тернопільщині. Батько Григорій Дячун був секретарем “Просвіти” й головою об'єднання селян “Сільський господар”, мама Євдокія – активісткою “Союзу українок”.

Закінчив сім класів школи. У 1941 р., маючи 14 літ, пішов у підпілля, після того як побачив тіла понад тисячі в'язнів тернопільської тюрми, яких розстріляло НКВС. Серед них було двоє дядьків Теодора Дячуна – Ґнат та Іван. Пів року проходив юнацький вишкіл ОУН.

20 травня 1945 р. Теодора Дячуна офіційно прийняли в ОУН. Перед шістьма командирами і капеланом він прочитав декалог і спеціальну молитву. Дістав псевдо “Голуб”, бо його часто посилали носити листи. Зразу ж призначили керівником групи із забезпечення повстанців продовольством і зброєю.

З 1945 р. воював у лавах УПА. Очолював групу зі здобування набоїв і провіанту.

За два роки почалася операція “Червона мітла”, під час якої енкаведисти “чистили” галицькі села від учасників Національно-визвольного руху. Через це змушений був легалізуватися. Влаштувався на роботу в дорожню службу. Вдень із хлопцями засипали ями на дорогах, а вночі виконували завдання районних провідників.

У 1949 р. заарештований на явочній квартирі. За рік засудили до розстрілу. Вирок змінили на 25 р. каторги і 5 років таборів. Покарання відбував в Омській тюрмі та спецтаборі “Екібастуз-вугілля” в Казахстані. 1956-го, під час “хрущовської відлиги”, вирок скоротили вдвічі. Виконував норму на 130 відсотків – день рахували за три.

Після смерті Сталіна звільнений. З 1964 р. проживав у Джезказгані, де жила двоюрідна сестра, яка приїхала до висланого чоловіка. Довгі роки працював на шахті, раз у тиждень приходив відмічатися до відділення міліції. З 1978 р. проживав у Білій Церкві на Київщині разом із дружиною Лідією. 31 серпня 2017 р. Білоцерківська міська рада визнала Теодора Дячуна Почесним громадянином м. Білої Церкви.

Брав участь у подіях Революції гідності, регулярно чергував на Майдані. Неодноразово їздив на східний фронт підтримати вояків батальйону “Київська Русь”.

Із пенсії постійно жертвував кошти на допомогу Збройним силам України.

Брав участь у вшануванні героїв Холодного Яру.

Вічна слава!

Юрій СИРОТЮК

ОТАМАН ХРИСТОВИЙ – 100-РІЧЧЯ НЕСПРАВЕДЛИВОСТІ

У 1921 р. комуністи зуміли розправитися з отаманом Леонтієм Христовим, борцем за українську державність, захисником селян від сваволля більшовицької влади.

Полювання на Христового принесло очікувані плоди – червоний каральний загін вистежив і знищив отамана. Його вбили без суду і таємно закопали, щоб ніхто не знав, де його могила. А його іменем десятиліттями лякали старих і молодих. “Отребьє Христового” – так більшовики називали односельців отамана.

Після краху комуністичної влади родичі Христового вирішили домагатися від органів державної влади України офіційного рішення про те, що Христового переслідували і знищили за політичними мотивами, а його ім'я – ім'я чесної людини, патріота, а не злочинця.

У 2010 р. Ангеліна Лебедева, племінниця Леонтія Христового, звернулася до прокуратури Полтавської області з проханням реабілітації дядька. Прокурори поставилися до прохання уважно, прислали архівні матеріали про нього, але ввічливо відмовили, бо колишній закон про реабілітацію поширювався тільки на тих, хто зазнав репресій офіційно – якщо була заведена кримінальна справа і є рішення про застосування покарання.

Минули роки. Відійшла у вічність племінниця Христового. В Україні прийняли новий закон про реабілітацію, почав свою роботу Інститут національної пам'яті. На його сайті з'явився напис про те, що після прийняття нового закону про реабілітацію відновиться історична справедливість і тисячі вбитих за свободу України нарешті дістануть захист їхньої честі та гідності, відновлення втрачених прав і свобод.

Обнадієні такою новиною, родичі Христового вирішили знову просити українську владу реабілітувати отамана: оскільки влада звела наклеп і вбила його, то влада зобов'язана і реабілітувати. Але полтавська комісія з реабілітації прийняла рішення тільки про “історичну реабілітацію” Христового. Причину вказали формальну: отамана вбито без оформлення кримінальної справи.

А Інститут національної пам'яті? Яка його позиція? 25 березня 2021 р., у столітню річницю розправи над отаманом, представник Інституту під час засідання № 14 Національної комісії з реабілітації – разом з іншим членами комісії – відмовив у реабілітації Христового – через “відсутність” для цього підстав. Тож хочеться сказати кілька слів про те, наскільки відмова в реабілітації Христового обґрунтована і мотивована з погляду закону і фактів.

По-перше, посилання на те, що реабілітувати Христового неможливо, тому що немає кримінальної справи, – абсурдне. Українська РСР почала своє існування з 1919 р., а перший кримінальний кодекс і кримінально-процесуальний кодекс УРСР з'явилися лише в 1922-му. Тому кримінальні справи, оформлені на підставі кримінального закону, природно, з'явилися лише після 1922 року. Христового ж, як ми пам'ятаємо, убито роком раніше. До слова, як і сотні тисяч інших українців. Значить, і вони не підлягають реабілітації через формальну причину?!

Невже чиновники мають рацію? Ні! Закон України “Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917 – 1922 років” діє, як видно вже й із самої назви, з 1917 року, а не з 1922 і навіть не з 1919 року. Закон встановлює, що реабілітації підлягають ті, хто зазнав репресій саме з 1917 року, а не з моменту належного оформлення кримінальних справ! Невже чиновники не потурбувалися зіставити закон із написаними ними нісенітницями.

По-друге, за логікою чиновників, отамана “нема за що” реабілітувати, оскільки нічого і ні за що не засуджував Христового. Це, м'яко кажучи, неправда. Органи радянської влади офіційно, і в документах, і в кримінальних справах родичів, і через радянські газети, називали Христового “бандитом”. За це його знищено радвладою. Радянські суди ухвалювали рішення, у мотивувальній частині яких вказувалося, що Христовий керував “політичною бандою”. Це не що інше, як акт заочного, хоч і посмертного, засудження.

Якщо держава через свої суди, друковані засоби інформації чи документи неправомірно визнала людину злочинцем, вона зобов'язана відмовитися від своїх офіційних звинувачень. Це і є реабілітація, яку так урочисто оголосив Інститут національної пам'яті на своєму сайті – на підставі Закону про реабілітацію відновлення честі й гідності жертв репресій…

По-третє, чиновники посилаються на те, що, мовляв, Христовий просто “убитий в бою”, тому про його реабілітацію не може бути й мови.

Це твердження – така ж неправда, як і твердження, що Христового “ні в чому реабілітувати”. Бій – це збройне зіткнення військових частин армій. Якщо ж влада посилає регулярні військові частини знищувати самоорганізованих селян, то це не бій, а каральна операція. Тому називати каральну операцію Червоної армії проти Христового боєм неправомірно. Називати каральну операцію боєм – це підміна понять, завдяки чому документально неоформлена репресія вже ніби й не репресія. Каральну акцію Червоної армії називають “боєм”, а жертв каральних акцій не бажають реабілітувати тільки тому, що їх убивали після суду! Ось така “історична справедливість”!

І наостанок. Коли чиновники стверджують, що реабілітувати можна тільки тих, кого офіційно засудили, а тим, кого влада вбила без оформлення кримінальної справи, у реабілітації слід відмовляти, вони пропагують лиходійство, мовляв, убивайте “неофіційно”, тоді жертв не доведеться реабілітувати.

Ні, ні, тисячу разів ні! Всіх, з ким цілеспрямовано розправлялася влада, треба визнати жертвами політичних репресій! Так, не можна повернути Христового до життя шляхом реабілітації, проте влада зобов'язана повернути цій людині добре ім'я, публічно відмовившись від звинувачень, які стали формальною підставою для його знищення.

Однак оскільки Національна комісія з реабілітації 25 березня 2021 року все ж ухвалила офіційне рішення відмовити в реабілітації Христового, ми, родичі отамана, просимо всіх патріотів України відгукнутися на наше прохання і допомогти нам оскаржити в суді це рішення.

Від імені всіх рідних отамана Христового
Олександр БОГУСАРОВ, адвокат, правнук отамана
Чехія

“НЕ СТРАШНО ВМЕРТИ ЗА УКРАЇНУ”

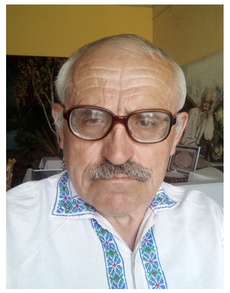

Про Бориспільське антибільшовицьке повстання 1920 року Валентина Стрілько розповіла в книжці “Трона українських повстань. Антибільшовицький спротив на Бориспільщині в 1917 – 1932 роках”.

Бориспільці трималися два місяці. Проте Красна армія повстання придушила.

Валентина Стрілько встановила імена 153 повстанців. Досліджуючи їхні біографії, вона дізналася, що чимало бориспільців продовжили боротьбу за незалежність України. Зокрема, у Києві 18 березня 1921 р. було створено Всеукраїнський центральний повстанський комітет, який очолив бориспілець, військовий фельдшер Іван Чепілко. За царського режиму він був висланий до Сибіру за український патріотизм, потім брав участь у боротьбі за УНР. ВУЦПК за короткий час наладив контакти з низкою партизанських загонів, зокрема з отаманом Орликом, і розпочав формування підпільної мережі. Симон Петлюра і Юрій Тютюнник визнали ВУЦПК вищим військовим і цивільним органом національної влади в Україні. Готувалося всеукраїнське збройне повстання з метою відновлення УНР. Але уповноважений з військових справ ВУЦПК Грудницький зрадив. Але потім злякався викриття і попередив членів ВУЦПК про заплановані арешти. Провідники ВУЦПК переїхали в Ірпінь, де розташувалися в приватному будинку одного з членів організації по вулиці Шевченка, 4 (нині Гайдамацька).

Чекісти розпочали свою роботу з периферії, впроваджуючи сексотів у підпільні організації. Так було встановлено ірпінську адресу ВУЦПК. Чекістам вдалося схопити Івана Чепілка. Його небіж Микола Чепілко, теж член ВУЦПК, був застрелений при спробі втекти.

Іван Чепілко на допитах розповідав свою біографію, про діяльність ВУЦПК, але імен інших підпільників не назвав. Його та ще 44 підпільників, зокрема і двох учасників підпілля, які зрадили, було засуджено до розстрілу. Більшість із них була віком 29 – 32 роки. Івану Чепілку виповнилося 40 років. За приблизними підрахунками Валентини Стрілько, у 1921 році московські окупанти розстріляли і відправили в концтабори близько семи тисяч українських патріотів.

На допитах Івана Чепілка шантажували долею його дружини та дружини Миколи Чепілка – їх чекісти заарештували. Обидві дружини були росіянки. Іван Чепілко на засланні в Росії одружився з дворянкою. Микола Чепілко одружився з росіянкою теж на засланні в Росії. Обидві дружини підтримали своїх чоловіків у боротьбі за незалежну Україну. Чекісти обіцяли дружину Івана Чепілка відпустити, а дружину його небожа засудити умовно. А суд прирік дружину Миколи Чепілка до розстрілу, а дружину Івана відправив у концтабір, де й пропав її слід.

У 2015 р. Верховна Рада України ухвалила постанову про вшанування пам'яті борців за незалежність України, де окремим рядком названо і членів ВУЦПК. У Борисполі встановлено меморіальні плити з іменами учасників повстання, але імені Івана Чепілка там чомусь немає.

У 2020 р. Верховна Рада України ухвалила постанову про відзначення пам'ятних дат у 2021 році. Однак жодного слова про відзначення 100-річчя ВУЦПК там немає. Валентина Стрілько як президент Міжнародного освітнього фонду ім. Ярослава Мудрого зробила запит на ім'я Голови Верховної Ради України.

У 2020 р. з ініціативи директора Театру військової історичної реконструкції “Крییвка” Віктора Красноуса, Валентини Стрілько, секретаря Бориспільської міської ради Ярослава Годунка, сценариста і режисера Олени Шкребтієнко та оператора, монтажера БогданаАка створено документально-ігровий фільм про Бориспільське повстання “Час свободи”. За матеріалами фільму видано однойменну брошуру.

Один із членів ВУЦПК Іван Андрух, родом із Західної України, у матеріалах слідства власноручно написав: “Не страшно вмерти за Україну”. Саме так називатиметься нова книга Валентини Стрілько, присвячена діяльності ВУЦПК.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ, Історичний клуб “Холодний Яр” Ірпінь Київської обл.

ВЕЧІР ПАМ'ЯТІ КОБЗАРЯ ВАСИЛЯ СТЕПАНОВИЧА ЛИТВИНА

Василь Литвин – заслужений артист України, перший голова Спілки кобзарів України, співзасновник Стрітівської школи кобзарського мистецтва, лицар ордена “За заслуги” III ст., автор 170 українських пісень, козак Історичного клубу “Холодний Яр”.

“10 років тому тут, у Музеї Івана Гончара, ми вітали Василя Литвина з 70-літтям, а тепер відзначаємо його 80-ліття, на жаль, уже без нього. Але послухаймо його пісню”, – так почав вечір ведучий Роман Коваль. І прозвучала пісня Василя Литвина “Народе із трипільських запорогів” (сл. Бориса Олійника).

“Василь Литвин народився в дивовижному степовому краю з прадавніми курганами-могилами та кам'яними бабами, – розповіла Антоніна Литвин, дружина кобзаря. – Батьки Василя – Степан та Марія – були незвичайною парою. Батько – двометрового зросту, білочубий, із блакитно-сірими очима, мати – висока, ставна, з довгою розкішною косою, чорною, аж блискучою. Біолиця, чорноока, чорноброва. Обоє мали дивовижно співучі душі. У Василевого батька був рідкісний тенор, зі сріблистими переливами, він вільно виспівував високі й низькі ноти. Мати розповідала: «Мені не треба думати-шукати, де мій Степан. Як ударить піснею в небо, то і за 10 кілометрів чути». А мати – то скарбниця народної творчості. На будь-яку подію в неї готова пісня, приповідка, притча, легенда. І співала з ранку до ночі. Робота важка чи легка – все з піснею. Мабуть, і діти, виколисані пісенним дивом, понесли у світ диво-спів своїх батьків, а отже, свого роду-народу”.

“Пісня – це хліб душі, – казав Василь Литвин. – Бійся людини, яка не співає”. Тому в оточенні Василя Литвина були співочі душі, вони й прийшли вшанувати кобзаря. У той вечір пречудово співали його учні, побратими, друзі – співаки-бандуристи Микола Товкайло, Тарас Компаніченко, Василь Люттий, Тетяна Лобода, Ждан (Ігор Безвербний), Роман Мороз, Богдан Шмітько (онук Василя Литвина), Святослав Грицак, виступали сопілкар Олег Журавчак, народні артисти України Анатолій Паламаренко і Ніна Матвієнко, поет Петро Засенко, викладач вокалу Стрітівської школи бандуристів Маркіян Свято. Прекрасно співав гурт “Щука і риба” (Маргарита і Дмитро Кокошки, Степан і Софійка Андрущенки). Знаменито виступили й “Шпилясті кобзарі” у складі Ярослава Джуся, Сергія Поцієнка, Володимира Вікарчука та Юрія Миронця.

“У нашому селі був культ пісні, – розповідала Антоніна Литвин. – Дівчину шанували не стільки за красу, за працелюбність… Якщо не вміла співати, то могла собі не знайти пару. Я закохалася у Василя, коли почула його спів… Василь і його брат Микола росли в піснях”. Чарівними згуками своїх бандур вони опромінювали Україну. І словами, які витікали із сердець українських поетів. Які ж глибокі пісні добирали серця братів Литвинів! “Не зміліє ріка, що з сердець витіка…” Як влучно. Й оптимістично! Це слова Антоніни Литвин.

Немало сил поклав Василь Литвин, щоб створити Стрітівську школу бандуристів, до якої, за висловом Василя Литвина, потягнулися “душі, не причавлені відчаєм минулих літ”. Не дивно, що чимало випускників Стрітівської школи зібралися в цей день у Музеї Івана Гончара.

Ось що розповідали про Василя Литвина його учні, товариші й однодумці: “Неймовірно світла людина” (Маргарита Кокошко), “Коли співав Василь Литвин, оживало козацтво. Коли я слухав Василя Литвина, то чув брязкіт їхніх шабель, їхні постріли, посилені козацьким гумором і насмішками над ворогом” (Роман Коваль), “Василь Литвин співав тільки те, що серце хвилює” (Антоніна Литвин), “Легендарні брати Литвини… Мені подобалися Василева розважливість, спокійність” (Микола Товкайло), “Вважаю Василя Литвина своїм духовним вчителем. Він – людина сонця” (Олесь Журавчак), “Коли згадую дідуся, уявляю Дніпро і кручі. Він поважав кожну пташку, кожну травинку, спілкувався з пташками” (онук Богдан Шмітько), “У голосі Василевім була чоловіча сльоза” (Ніна Матвієнко), “Василь Литвин – впливова сила, у нього була гармонія з інструментом, він прихилявся до бандури, а вона до нього. Василь Литвин по природі своїй златоуст” (Анатолій Паламаренко), “Василь Литвин глибоко знав історію України… Виступав і на Далекому Сході, на березі Тихого океану. Сказав: «І Тихий океан нехай послухає дзвін української бандури»” (Петро Засенко), “Пісні з Василя Литвина ринули як із джерела. Василь Литвин склав 171 пісню на слова різних авторів і власні слова” (Антоніна Литвин).

Наприкінці вечора Максим Горбонос показав на екрані відео, де Василь Литвин виконує пісню “Українці, вчуймо голос роду” на слова Антоніни Литвин.

Велика подяка Петрові Гончару, Мирославі Вертюк, Іванові Гончаруку, Борисові Баранівському та Максимові Горбоносу за максимальне сприяння у підготовці вечора пам'яті. Подяка за сприяння голові Ржищівської ОТГ Кристині Чорненькій та заввідділу культури Олені Пасеці, дружині Миколи Литвина Лесі, членам Історичного клубу “Холодний Яр” – Антоніні Литвин, Василеві Литвину, Тарасові Компаніченку, Надії Овчарук, Ларисі Громадській, Любі Криворот, Оксані Герасим'юк і Миколі Гребіннику.

Вічна слава Василеві Литвину! Нехай його пісні звучать над Україною вічно!

Історичний клуб “Холодний Яр”

ЧУДОВА НОВИНА

Побачила світ ще одна книга Романа Коваля та Юрія Юзича – "Микола Міхновський: спогади, свідчення, документи". Калушани з радістю матеріально долучилися до цієї гарної справи і у відповідь дістали в подарунок книгу з побажаннями та автографом від Романа Коваля! Це несподівано, пам'ятно і надзвичайно приємно!!!

Бажаємо авторам і всім причетним до цієї роботи міцного здоров'я, сил, натхнення, оптимізму, творчих злетів, успіхів, визнання, можливості й бажання творити, писати, видавати!!! Нехай ваші книги завжди знаходять живі відгуки в серцях читачів!!!

Слава Україні! Героям слава!

Ольга БІЛЕЦЬКА

КРАЩЕ МАЛЕНЬКА СПІВУЧАСТЬ, НІЖ ВЕЛИКЕ СПІВЧУТТЯ

1. Як мало ми знаємо, а проте як багато зайвого.
2. Переважна частина брехні – напівправда.
3. Щоб глибше зрозуміти історію майбутнього, треба зануритись у глибини минувшини.
4. Природа справедливості не знає, а жінка – це сама природа.
5. Перемагають зазвичай ті, що здатні краще організувати перемогу.
6. Красномовні факти розлогих коментарів не потребують.
7. Головне в ході самовдосконалення – вчасно зупинитися.
8. У цьому недосконалому світі досконалим бути просто небезпечно.
9. Характер – це воля керуватися своїми принципами.
10. У кожному міфі зашифрована традиція.
11. Суперечити історії – безглузда річ, спротив історії – марний.
12. Рахунки, які не подаси до сплати, ніколи не будуть сплачені.
13. Іноді, щоб народилась легенда, знищують очевидців.
14. Коли героїв не вистачає, героями призначають.
15. Суд історії не завжди справедливий. Він занадто поблажливий до переможців і безжальний до переможених.
16. Великий прагне неможливого, а мудрий прагне неминучого.
17. Слабкодухість – найганебніша слабкість.
18. Розум починається там, де закінчується віра в його всемогутність.
19. Ті, що живуть ілюзіями, ризикують померти від розчарування.
20. Щоб створити щось епохальне, треба кинути виклик епосі.
21. Страждання поглиблюють процес самопізнання.
22. Є одна лише реальна свобода – та, за яку ти борешся.
23. Життя ілюзорне завдяки ілюзіям, які втілилися в життя.
24. Світ зігрівається спаленими мостами.
25. Чудес не буває? А ти спробуй!

Андрій КУРИЛО

СВІТЛА ПАМ'ЯТЬ!

Микола Валерійович Довженко народився 26 липня 1996 р. в селі Цибулівці Великомихайлівського району на Одещині. Служив старшим стрільцем 28-ї ОМБр імені Лицарів Зимового походу. Близько 23-ї години ночі 9 січня 2020 р. під с. Красногорівкою дістав смертельне поранення. За кілька годин помер у лікарні.

Микола був сміливим козаком, не боявся виконувати найризикованіші завдання.

26 липня йому виповнилося б 25 років…

Вічна слава!

ЯК ПИЛИП САДОВИЙ СУДИВ РОСІЙСЬКИХ ОКУПАНТІВ

…В 1922 р. отамана Садового було заарештовано в селі Богданівка, вночі, в одного з учасників підпільної організації. Це 13 км від мене. Як усе сталося, невідомо, але були такі чутки, що його видав той бувший підпільник, в якого Садовий ночував.

Дня 22 червня 1922 р. його судив суд у Полтаві. Суд був показовий, відкритий. Впускали в судову залю по квитках, як у театр або кіно. Заля суду була дуже велика, але наявної публіки не вміщала, і це примусило продавати квитки.

Суд тягся три дні. Садовий вів себе не як підсудний, а як доповідач. Своєї вини про виступ проти совєцької влади не заперечував, але доводив, чому і за що боровся. На цьому суді не один з приявних слухачів став українцем, і то щирим. Тому, хто був приявний на суді, здавалося, що судять не Садового, а всіх суддів з прокурором разом. На запит судді, хто був учасником підпільної боротьби, Садовий відповів:

– Я вже дав відповідь на слідстві, що працював від України, в обороні її, а учасником був увесь український народ.

Отож на суді Садовий пред'явив Москві (як царській, так і совєтській) обвинувальний акт, почавши від царя Олексія, Петра, Катерини і кінчаючи Леніним. В останній день суду був приявний і автор цих рядків.

Суд доходив до кінця, коли суддя запитав Садового: "Что вы просите у суда?", давши 15 хвилин на відповідь. Він відмовився говорити, мотивуючи тим, що слідство тривало чотири місяці, суд три дні, а за 15 хвилин нічого не можна сказати. Суд уже зібрався йти на нараду, але присутні в залі підняли такий крик, свист, тупотіння ногами, що змусили суддів лишитись. Під тиском приявних на суді суд був вимушений дати необмежене за часом заключне слово. Говорив Садовий чотири години. Він пригадав, як на трупах козацьких Петербург і Кронштадт побудовано. Як підступом знищено Запорозьку Січ, твердиню українських вольностей. Як байстрюки Катерини загарбали українські землі. Як знищено і заслано непокірну, але горду українську старшину, а народ закріпачено. Як у 1764 р. був зліквідований автономний устрій України. Як цар Петро перший розправився з Батурином, де було вирізано і старих, і малих. Як у 1855 р. вибухло повстання Київської Козаччини, що закінчилося нечуваними розправами московських можновладців. Як цар Петро замучив митрополита Йосафата Краковського (Кроковського) і Варлаама Банатовича та архиєпископа Іларіона Рогалевського за те, що вони обороняли права українського народу та української православної церкви. Як цариця Катерина II замучила митрополита Арсенія Мацієвича, борця проти поневолення українського народу та української православної церкви. Як гетьмана Петра Дорошенка вивезено з України на заслання в Ярополч, де він і помер. Як гетьмана Павла Полуботка ув'язнив цар Петро 1-й в Петропавловській фортеці. Як останнього кошового Запорозької Січі Петра Кальнишевського вивезено до Соловецького монастиря, замуровано до льоху без вікон і дверей, тільки з щілиною для подачі харчів, де він помер. Як тисячі українських патріотів загинуло на засланні, в підземних льохах і катівнях. Таку саму політику винищування українського народу тепер продовжує червона Москва.

Я не в силі всього перелічити, бо тут було викладено всю історію боротьби українського народу за волю. Суд сидів приголомшений. Майже вся зала (до тисячі чоловік) плакала. Навіть один із засідателів суду втирав хустиною очі. Навпаки, Садовий був спокійний, наче він був не на суді, а на мітингу. Наприкінці сказав:

– Я в узурпаторів не просив і не збираюся просити пощади. Знаю, що мене чекає, але час розплати з окупантом недалекий. А вас, дорогі брати і сестри (слова до публіки), прошу простити мене, і нагадати Вам слова Тараса Шевченка "Борітеся – поборете!"

Зал вибухнув оваціями "Слава!". Вікна бряжчали. Хвилин десять не вгавав крик. Суд вийшов на нараду під вигуки "Ганьба!". Незабаром суд входить і проголошує, що справу буде вирішено завтра. Точніше, побоялися прочитати вирок. Заля почала знову кричати "Ганьба суддям!", "Слава Україні!".

Можу сказати, що хто був на цьому суді, навіть ті, які не мали національної свідомости, вийшли звідти українцями.

Я поїхав з Полтави додому. Через декілька днів у "Большевику Полтавщини" було вміщено замітку, що 22 червня 1922 р. в домі Короленка відбувся суд над отаманом "петлюрівської банди" Садовим, якого було засуджено до вищої міри покарання – розстрілу, і вирок виконано.

В особі Садового Україна втратила незламного борця за її волю. Садовий загинув у розквіті свого життя. Йому було всього 23 роки…

Публікація Юрія КОЦЕГУБА

P. S. Порівнявши спогад Полікарпа Кібкала з матеріалами кримінальної справи Пилипа Садового, зроблю кілька уточнень: Пилипа Садового заарештували будьонівці в січні 1921 р. в с. Богданівці. Він ночував у будинку Співаків. Доніс ворогові про місцеперебування отамана колишній побратим Панас Касич. Суд відбувався в 1921 році. Оскільки Пилип Садовий народився 1894 року, то на момент страти йому було 27 років.

Дж.: ГДА СБУ. – Ф. 7. – Спр. 6149.

Кибкало П. Тернистим шляхом. – Буенос-Айрес – Рочестерс: накладом автора, 1961. – С. 58 – 61.

"ПЛАЧУ ВЖЕ ДРУГИЙ ДЕНЬ"

Мене глибоко ранила утрата – передчасна смерть Тараса Силенка. Ця людина була з небагатьох, хто мав чисту душу, безкорисну, щиру, ласкаву вдачу, а головне – була однією з ключових носіїв духу українства. Найбільш шкодую, що не обійняла його так, як хочеться обійняти зараз, тоді коли бачила востаннє – на Холодноярських вшануваннях…

Слухаю цю пісню, дивлюся на осяйного, богом відзначеного Тараса, і плачу вже другий день… Боже, дай нам ще таких Тарасів, маленьких, які виростуть і нестимуть крізь час зернята українського козацтва.

Україна втратила часточку душі…

Хлопці, прошу вас, бережіть себе, не буде вас, не буде нашого коріння.

Мальва КРЖАНІВСЬКА

Передплачуйте «Шлях перемоги»!

Триває передплата на всеукраїнську газету "Шлях Перемоги" – одне з найповажніших українських видань державницького спрямування. Це видання ОУН (бандерівців). Редактор – історик та публіцист Віктор Рог.

Передплати "Шлях Перемоги" – стань на захист українських інтересів! Передплатний індекс – 30504.

ЧИ ПОТРІБНІ КОМЕНТАРІ?

У Севастополі зупинку громадського транспорту "Стрілецька балка" перейменовано на "Тульський квартал".

ЧЕРЕЗ "НОВУ ПОШТУ" МОЖНА ПРИДБАТИ

Видання Історичного клубу "Холодний Яр" можна придбати через "Нову пошту", переказавши кошти на картку Р. Коваля у Приватбанку: 5168 7554 4667 0339.

Переславши гроші, просимо телефоном (або через електронну адресу kovalroman1@gmail.com) замовити книжки, вказавши куди і кому надсилати книжки.

Номери телефонів 067-726-30-36, 066-211-41-85. Ось ціни без вартості пересилки:

"Микола Міхновський: спогади, свідчення, документи" Романа Коваля і Юрія Юзича– 395 грн.

"Полковник Болбочан: спогади, свідчення, документи" – 300 грн.

"Батькам скажеш, що був чесний" Романа Коваля – 275 грн.

"Жінки у Визвольній війні: історії, біографії, спогади. 1917 – 1930" – 350 грн.

"Житомирщина в боротьбі" Романа Коваля – 275 грн.

"Яків Орел-Гальчевський: боротьба і філософія боротьби" Романа Коваля – 80 грн.

"Здолати Росію" Романа Коваля – 250 грн.

"Сумщина в боротьбі" Р. Коваля, В. Моренця та Ю. Юзича – 250 грн.

"Отаман Зелений" Романа Коваля – 150 грн.

"Подебрадський полк" Армії УНР Р. Коваля, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 2) – 150 грн.

"Подебрадський полк" Армії УНР Р. Коваля, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 3) – 250 грн.

"Крізь павутиння змосковщення" – 100 грн.

"Історія України-Русі" Миколи Аркаса – 100 грн.

"Тиха війна Рената Польового" Романа Коваля – 300 грн.

"Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею" Романа Коваля – 450 грн.

HTTP://NEZBORYMA-NACIYA.ORG.UA/

У редакції через "Укрпошту" можна придбати такі книги:
(ціну вказано, враховуючи вартість пересилки книг поштою):

"Микола Міхновський: спогади, свідчення, документи" Романа Коваля і Юрія Юзича– 450 грн.
"Полковник Болбочан: спогади, свідчення, документи" – 335 грн.
"Жінки у Визвольній війні: історії, біографії, спогади. 1917 – 1930" – 385 грн.
"Житомирщина в боротьбі" Романа Коваля – 315 грн.
"Батькам скажеш, що був чесний" Романа Коваля – 315 грн.
"Здолати Росію" Романа Коваля – 290 грн.
"Сумщина в боротьбі" Р. Коваля, В. Моренця та Ю. Юзича – 275 грн.
"Яків Орел-Гальчевський: боротьба і філософія боротьби" Романа Коваля – 110 грн.
"Подебрадський полк" Армії УНР Романа Коваля, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 1) – 325 грн.
"Подебрадський полк" Армії УНР Романа Коваля, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 2) – 175 грн.
"Подебрадський полк" Армії УНР Романа Коваля, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 3) – 275 грн.
"Отаман Зелений" Романа Коваля – 185 грн.
"Крізь павутиння змосковщення" Романа Коваля – 130 грн.
"Історія України-Русі" Миколи Аркаса (2-ге, краківське, видання) – 135 грн.
"Тиха війна Рената Польового" Романа Коваля – 350 грн.
"Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею" Романа Коваля – 525 грн.
Книги можна придбати, попередньо переказавши кошти електронним переказом на ім'я Р. М. Коваля, вул. генерала Геннадія Воробйова (Курська), буд. 20, пом. 14, Київ, 03049.

Сердечно дякуємо за підтримку газети "Незборима нація"!

Броніслав ВРУБЛІВСЬКИЙ (Житомир) – 100 грн.

Віктор ДРУЗЬ (с. Зорине, Сумщина) – 260 грн.

Ігор СМЕТАНСЬКИЙ (Калуш) – 300 грн.

Оксана КРОТЮК (Київ) – 300 грн.

КНИЖКОВА КРАМНИЦЯ "ОТАМАНІЯ"

Книги Історичного клубу "Холодний Яр" можна придбати через крамницю "Отаманія".
Ось тут: http://otamania.in.ua

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Її редактор Р. Коваль – дослідник Визвольної боротьби українців за свою державу XX ст. Ця газета – про долі УСС, вояків Галицької армії, Армії УНР, повстанських отаманів та їхніх козаків, Карпатську Січ, ОУН, УПА, вояків АТО, а також про кобзарів, письменників, нові книжки про Визвольну боротьбу.

Наш індекс – 33545.

Індекс 87415 – для передплатників Донецької та Луганської областей.

Редактор
Роман Коваль

Верстка
Анна Воловнік
Коректор
Надійка Овчарук

Інформаційне забезпечення
Микола Владзімірський, Владислав Карпенко, Люба Криворот

Технічний директор
Максим Селюзкін

Адреса для листування 03049, Київ, вул. генерала Геннадія Воробйова (Курська), буд. 20, пом. 14. Тел./факс: 242-47-38 kovalroman1@gmail.com

Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти.

Видання зареєстровано 28.12.1993 р. у Державному комітеті України у справах видавництв, поліграфії та книгорозповсюдження. Серія КБ №325.

Наклад 1000 примірників.
Видруковано 28.06.2021 р.
ТОВ "Прес Корпорейшн Лімітед"
Номер замовлення 2010317

Засновник Роман Миколайович Коваль

"Незборима нація" – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України